

**METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM BRATISLAVA
ALOKOVANÉ PRACOVISKO PREŠOV**

ROMA EDUCATION FUND - RÓMSKY VZDELÁVACÍ FOND

**EVA VINCEJOVÁ
TAŤJANA VOLKOVÁ**

AKO VO VOĽNOM ČASE?

2. ČASŤ

**(NÁMETY PRE PEDAGÓGOV NA AKTIVIZÁCIU DETÍ
VO VOĽNOM ČASE A V DETSKEJ TÁBOROVEJ REKREÁCIÍ)**

2008

**METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM BRATISLAVA
ALOKOVANÉ PRACOVISKO PREŠOV**

**EVA VINCEJOVÁ
TAŤJANA VOLKOVÁ**

Ako vo voľnom čase ?

2. časť

*(Námety pre pedagógov na aktivizáciu detí vo voľnom čase
a v detskej táborovej rekreácii)*

2008

Obsah

Obsah.....	2
Úvod	4
1 Táborová činnosť vo voľnom čase.....	5
1.1 Cieľ a delenie detských táborových rekreácií.....	5
1.2 Čo má vedieť vedúci detského tábora.....	7
1.3 Základná táborová dokumentácia.....	9
1.4 Harmonogram zabezpečenia dokumentácie detskej táborovej rekreácie.....	12
1.5 Harmonogram príprav detského letného tábora.....	15
1.6 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri detskej táborovej rekreácii	19
2 Animačná činnosť v detskej táborovej rekreácii.....	22
2.1 Didaktika animácie.....	22
2.2 Obsahová náplň animačných oblastí.....	25
3 Námety a aktivity na táborové hry.....	31
3.1 Zoznamovacie aktivity.....	31
3.2 Lov na líšku.....	34
3.3 Nočné hľadanie pokladu.....	35
3.4 Zbieranie značiek.....	35
3.5 Strážni anjeli.....	36
3.6 Stredovek	37
3.7 Novinová show.....	38
3.8 Múzeum voskových figurín.....	39
3.9 Prírodovedné hry.....	44
3.10 Slepá mapa	45
3.11 Čarovný koberec.....	46

3.12 Parketový SCRABBLE.....	47
3.13 Detský jarmok	47
3.14 RINGO	49
3.15 Poznávanie národných kultúrnych pamiatok.....	50
3.16 Gazdovský dvor.....	51
3.17 Šašo – JAŠO.....	52
3.18 Tanečná horúčka.....	52
Záver.....	55
Literatúra.....	56

Úvod

„Výraz voľný čas má krásny zvuk, vyvoláva zväčša príjemné predstavy. Modrý hlboký priestor, biele krídla vtákov, sloboda pohybu, pokoj.“ (J.Pávková)

„Voľný čas? Všetko, čo robíme radi. A na základe svojho slobodného rozhodnutia.“ (neznámy autor)

Akí sú títo mladí ľudia ? O čo sa zaujímajú ? Čo robia vo voľnom čase ? Sú naozaj, ako tvrdia mnohí, nevychovaní? Možno. Sú aktívni, iniciatívni, usilovní...atď. ? Snáď. Máloktorý rodič pozná svoje dieťa v období dospievania tak, aby ho mohol charakterizovať, aby vedel o ňom všetko, čo robí a kde chodí, keď práve nie je v škole ani doma. Voľný čas je dôležitou súčasťou života človeka v každom veku ako čas oddychu, regenerácie, uvoľnenia, zábavy, spoločenských kontaktov, sebarealizácie v záujmových a iných činnostiach. Každý, kto pracuje s deťmi, túži vidieť ich radosť pri riešení hravých úloh. Úspech je obrovská odmena, ktorú môžeme dosiahnuť, ak budeme s deťmi rozprávať, vnímať ich a počúvať čo nám chcú povedať nielen slovami, ale aj neverbálnymi prejavmi. Táto publikácia je určená pedagógom, ktorí sa venujú žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia v školách a školských zariadeniach. Snažili sme sa spracovať alternatívne postupy organizácie trávenia voľného času v detskej táborovej rekreácii, ktoré sú overené v praxi. Sú to rôzne známe aj neznáme zábavné, didaktické hry a aktivity zozbierané pedagógmi voľného času organizujúcich detské tábory. Niektoré z nich poznáte z čias, keď sme my dospelí sami chodili do školy. Aktivity sa dajú použiť pri práci s deťmi vo veku od 6 do nekonečna.

Autorky

1 Táborová činnosť vo voľnom čase

Táborová činnosť ako forma animačnej činnosti dáva deťom možnosť vyskúšať si činnosti, ku ktorým by sa inak ťažko dostali – rôzne športy, výtvarné činnosti, divadlo, spev, tanec, zálesáctvo, ručné práce a mnoho ďalších. Deti sa môžu porovnávať so svojimi vrstovníkmi a objavovať svoj talent či naopak svoje slabé stránky. V mnohých prípadoch takto objavený záujem vydrží i dlho po tábore a môže prispieť k rozvoju mladej osobnosti. Poslaním táborovej činnosti je, aby deti trávili časť svojich prázdnin v príjemnom čistom prostredí, obklopení ľuďmi, ktorí sa o nich starajú. Čím menej sa deti a ich vedúci musia starať o vlastný chod tábora, tým viac času majú na hry, šport a zábavu. Podmienkou je kvalitná príprava a organizácia tábora. Výchovou k samostatnosti je, aby sa deti učili reagovať na zmenu prostredia a svojej osobnej situácie. Aby sa učili hľadať nové authority, nových kamarátov a svoje miesto v novom kolektíve. V neposlednom rade, aby sa učili tiež správnym spoločenským kontaktom s opačným pohlavím. To všetko (možno prvýkrát) bez ochranných krídel rodičov. Je to pre deti dôležitá skúsenosť a predovšetkým pre mladšie deti aj silný zážitok.

1.1 Cieľ a delenie detských táborových rekreácií

Cieľ a poslanie, teda zmysel táborov môžeme zhrnúť v troch bodoch, a to:

- rekreácia a odpočinok
- socializácia, výchova k samostatnosti
- nové podnety

ktoré by sa mali bezprostredne premietajú do činností v tábore. Deti nemôžeme hnať na hranicu ich fyzických a psychických možností, ale ani ich nechávať sa celý

deň „váľať sa“ v ubytovni, na chatkách či pri bazéne. Snažíme sa, aby ich táborový program bol pestrý, vyvážený a zaujímavý.

Rekreácia a odpočinok - aby deti trávili časť svojich prázdnin v príjemnom, čistom prostredí, obklopení ľuďmi, ktorí sa o nich starajú. Čím menej sa deti a ich vedúci musia starať o vlastný chod tábora, tým viac času majú na hry, šport a zábavu. Podmienkou je kvalitná príprava a organizácia tábora.

Socializácia, výchova k samostatnosti - aby sa deti učili reagovať na zmenu prostredia a svojej osobnej situácie. Aby sa učili hľadať nové authority, nových kamarátov a svoje miesto v novom kolektíve. V neposlednom rade, aby sa učili tiež správnym spoločenským kontaktom s opačným pohlavím. To všetko (možno prvýkrát) bez ochranných krídel rodičov. Je to pre deti dôležitá skúsenosť a predovšetkým pre mladšie deti aj silný zážitok. Výchovou k samostatnosti motivujeme táborové nariadenia o nevhodnosti návštev rodičov a zákaze používania mobilných telefónov.

Nové podnety - Tábor dáva deťom možnosť vyskúšať si činnosti, ku ktorým by sa inak ťažko dostali – rôzne športy, výtvarné činnosti, divadlo, spev, tanec, zálesáctvo, ručné práce a mnoho ďalších. Deti sa môžu porovnávať so svojimi vrstovníkmi a objavovať svoj talent, či naopak svoje slabé stránky. V mnohých prípadoch takto objavený záujem vydrží i dlho po tábore a môže prispieť k rozvoju mladej osobnosti.

Delenie detských táborov poznáme podľa: veku, pohlavia, dĺžky trvania, ročného obdobia ale najčastejšie podľa:

- a) **zamerania** - rekreačné tábory, tábory s odborným zameraním, odborné sústredenia a expedície
- b) **miesta konania** - tuzemské tábory, zahraničné tábory, tábory v mieste bydliska
- prímestské tábory (denné)

- c) **pobytových miest** - pobytové tábory - s ubytovaním na jednom mieste, putovné tábory - s dvoma a viacerými pobytovými miestami
- d) **veľkosti** - malé tábory do 40 účastníkov, stredné tábory do 80 účastníkov, veľké tábory nad 80 účastníkov

1.2 Čo má vedieť vedúci detského tábora

Okrem pedagogicko-psychologických znalostí a zručností o základoch psychológie je tu aj podmienka znalostí vývojovej psychológie (psychologické odlišnosti rôznych vekových skupín detí, motivácia, odmena a trest, osobnosť a úloha vedúceho...). V neposlednom rade sú to zásady tímovej práce a vedenie ľudí a pravidiel budovania a vedenia tímu. V tejto časti sa zameriame skôr na praktické požiadavky na vedomosti o základných informáciách o legislatíve, bezpečnosti a organizácii v detských táboroch, nakoľko v prvej časti - Ako vo voľnom čase, sme sa zamerali na osobnosť pedagóga voľného času. Teda čo by mal vedieť vedúci detského tábora:

A/ Základné právne predpisy

- Základné všeobecne záväzné právne predpisy vzťahujúce sa na prácu s deťmi a k organizácii letných táborov (Ústava, Listina základných práv a slobôd, Dohoda o právach dieťaťa, Občiansky zákonník, Trestný zákonník, právna zodpovednosť, ohlasovacia povinnosť, uzatváranie zmlúv...)
- **Zákon 335/2007 Z. z.** o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č.526/2007**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia
- Nariadenie vlády SR č.362/2006 o podrobnostiach o požiadavkách na výchovné a výchovno-vzdelávacie zariadenia pre deti a mladistvých

- Zákon 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov
- Zákon 186/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 95/2002 Z. z.

B/ Organizačnú prípravu tábora "Step by Step"

- práva a povinnosti prevádzkovateľa tábora (práva a povinnosti prevádzkovateľa, technicko-administratívne zabezpečenie tábora...)
- práva a povinnosti vedúcich a pracovníkov tábora (personálne obsadenie, práva a povinnosti pracovníkov, základné školenia vedúcich a pracovníkov tábora, výber miesta tábora, koncepcia tábora, materiálne zaistenie, základná dokumentácia...)

C/ Rozpočet a hospodárenie tábora

- princípy hospodárenia tábora a vedenia táborovej pokladne - denníka (rozpočet tábora, vedenie hospodárskej dokumentácie, účtovné doklady, účtovná uzávierka tábora, využitie grantov...)

D/ Bezpečnosť

- **hygiena a ochrana zdravia** - základné hygienické predpisy (zdravotné zaistenie tábora, povinnosti zdravotníka, hygienické predpisy)
- **prvá pomoc** - zásady poskytovania prvej pomoci (zdravotné riziká, zásady poskytovania prvej pomoci, záchrana topiaceho sa...)
- **bezpečnosť práce a požiarne ochrana** - zásady bezpečnosti práce (bezpečnostné pravidlá pri táborovej činnosti, v hospodárskych prevádzkach tábora, pri športovej činnosti, otvorený oheň v murovaných a drevených

objektoch, v stanoch a na otvorenom priestranstve, riešenie mimoriadnych udalostí...)

- **ochrana prírody, lesný zákon, zákon o odpadoch, vodný zákon** - zásady ohľaduplného chovania k životnému prostrediu (chovanie v prírode, odpadové hospodárstvo, likvidácia odpadových vôd, oheň v prírode, vstup na lesné pozemky a lúky, zber dreva a lesných plodov...)

1.3 Základná táborová dokumentácia

Každá činnosť, ktorá sa vykonáva vo voľnom čase by mala byť dokumentovaná a usmerňovaná. Vzhľadom na absenciu tejto činnosti navrhujeme, aby k základom táborovej dokumentácie spravidla patrili:

- štatút detskej táborovej rekreácie (vydáva organizátor podľa uváženia)
- zdravotnícka dokumentácia DTR
- pedagogická dokumentácia DTR
- personálna dokumentácia DTR
- hospodárska (ekonomická) dokumentácia DTR
- organizačná dokumentácia DTR

A/ Štatút detskej táborovej rekreácie

Upresňuje činnosť zamestnancov, ostatných pracovníkov a detských účastníkov počas prípravy, priebehu a vyhodnotenia detskej táborovej rekreácie v nadväznosti na pracovný poriadok.

Časti:

- I. VŠEOBECNÉ USTANOVENIA
- II. ÚČASTNÍCI DTR

III. VYRADENIE Z DTR

IV. POVINNOSTI ORGANIZÁTORA DTR

V. ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE DTR

VI. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

B/ Zdravotnícka dokumentácia DTR

Povinná dokumentácia podľa §12 *Vyhlášky MZ SR 526/2007*:

1. **zoznam detí** zúčastnených na zotavovacom podujatí s uvedením mena, priezviska a trvalého bydliska
2. **zoznam osôb** pracujúcich na zotavovacom podujatí s uvedením mena, priezviska, trvalého bydliska, povolania a zamestnávateľa
3. **prihlášky detí** na DTR (prihláška účastníka)
4. **písomné vyhlásenie** zákonného zástupcu detí o aktuálnom zdravotnom stave (tzv. prehlásenie o bezinfekčnosti, resp. nástupný list) – nie staršie ako jeden deň pred nástupom do tábora
5. **zdravotnícky denník** (záznam o úraze)
6. **písomné vyhlásenie** dospelých účastníkov o aktuálnom zdravotnom stave – nie staršie ako jeden deň pred nástupom do tábora (nie je zákonom dané, ale doporučujeme)
7. **doklady o zdravotnej spôsobilosti** účastníkov DTR,
8. **kartička poistenca** zdravotnej poisťovne (počas tábora)
9. **záznam o vykonanom zdravotnom filtri** v tábore (v zdravotnom denníku)
10. **jedálny lístok**
11. **dohoda o poskytnutí zdravotnej starostlivosti** s praktickým lekárom dostupným z miesta konania tábora
12. **vyhlásenie o aktuálnom zdravotnom stave** všetkých osôb, ktoré navštívia tábor v jeho priebehu - môže byť súčasťou návštevnjej knihy (nie je zákonom dané, ale doporučujeme)

C/ Pedagogická dokumentácia DTR

1. rámcový plán, alternatívny plán pre prípad nepriaznivého počasia
2. táborový denník (denné záznamy, denník služieb)
3. denné (aktualizované) plány činnosti – zverejnené na všeobecne prístupnom mieste
4. režim dňa
5. táborový poriadok
6. povinnosti vedúceho dňa
7. povinnosti služby (službukonajúceho oddielu) dňa
8. prihláška účastníka
9. zoznam účastníkov (meno, adresa, dátum narodenia - pre poisťovňu + pre vlastnú potrebu doplniť kontakty na rodičov)
10. pokyny pre účastníkov tábora (príchod, odchod, adresa zariadenia, zoznam vecí do tábora ...)
11. pozvánky na stretnutie rodičov pred nástupom do tábora (najmä zahraničné tábory)
12. prehlásenie rodičov o zodpovednosti pri prevzatí dieťaťa počas trvania tábora
13. celkové vyhodnotenie tábora – písomne spracované - obsahuje : hodnotenie výchovnej činnosti, plnenie plánu, hodnotenie práce vedúcich, zdravotný stav účastníkov, spolupráca s prevádzkovateľom tábora, pripomienky a doporučenia pre ďalší rok (môže byť v táborovom denníku)

D/ Personálna dokumentácia DTR

1. písomné poverenie hlavných vedúcich tábora
2. návrh na personálne zabezpečenie tábora
3. dohody o brigádnickej práci študenta a dohody o vykonaní práce (externí vedúci)
4. rozpis služieb vedúcich (denné, nočné)

5. prehlásenie o poučení o hygienických požiadavkách na tábory, o zásadách bezpečnosti práce a požiarnej ochrany a o zásadách prvej pomoci

H/ Hospodárska (ekonomická) dokumentácia DTR

1. rozpočet
2. rozhodnutie štatutárneho zástupcu o poplatkoch za poskytované služby (o cene poukazu)
3. peňažný denník, pokladničné potvrdenky k výdajom
4. finančné vyúčtovanie tábora (peňažný denník a tlačivo „Vyúčtovanie DTR“) doplnené o náležité doklady

I/ Organizačná dokumentácia DTR

1. doklady o povolení tábora, resp. zmluva (majiteľ objektu)
2. doklad o posúdení zotavovacieho podujatia (tábora) regionálnym úradom verejného zdravotníctva (RÚVZ vydáva na základe žiadosti najmenej 30 dní vopred)
3. materiálno-technické požiadavky na zabezpečenie tábora
4. požiadavky na dopravu
5. doklad o poistení účastníkov tábora
6. objednávky stravovania, návštev (napr. historických objektov so sprievodcom...), služieb, a pod.

1.4 Harmonogram zabezpečenia dokumentácie detskej táborovej rekreácie

Harmonogram zabezpečenia dokumentácie detskej táborovej rekreácie navrhujeme v jednotlivých fázach procesu prípravy, priebehu a záveru DTR.

A/ Prípravná fáza

Smerom k personálnemu zabezpečeniu a organizácii DTR je potrebné zabezpečiť:

- písomné poverenie hlavných vedúcich tábora
- návrh na personálne zabezpečenie tábora
- dohody o brigádnickej práci študenta a dohody o vykonaní práce (externí vedúci)
- rámcový plán, alternatívny plán pre prípad nepriaznivého počasia
- rozpočet
- rozhodnutie štatutárneho zástupcu o poplatkoch za poskytované služby (o cene poukazu)
- doklady o povolení tábora, resp. zmluva (majiteľ objektu)
- doklad o posúdení zotavovacieho podujatia (tábora) regionálnym úradom verejného zdravotníctva
- dohoda o poskytnutí zdravotnej starostlivosti s praktickým lekárom dostupným z miesta konania tábora
- materiálno-technické požiadavky na zabezpečenie tábora
- požiadavky na dopravu
- režim dňa
- táborový poriadok
- rozpis služieb vedúcich (denné, nočné)
- povinnosti vedúceho dňa
- povinnosti služby (službukonajúceho oddielu) dňa

Smerom k účastníkom DTR je potrebné zabezpečiť:

- prihlášky pre účastníkov
- potvrdenie o zdravotnej spôsobilosti (môže byť súčasťou prihlášky) vydáva lekár všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast najskôr jeden mesiac pred začiatkom zotavovacieho podujatia

- vyhlásenie zákonného zástupcu o aktuálnom zdravotnom stave (tzv. prehlásenie o bezinfekčnosti, resp. nástupný list) – nie staršie ako jeden deň pred nástupom do tábora
- pokyny pre účastníkov tábora (príchod, odchod, adresa zariadenia, zoznam vecí do tábora...)
- pozvánky na stretnutie rodičov pred nástupom do tábora (najmä zahraničné tábory)
- zoznam účastníkov (meno, adresa, dátum narodenia - pre poisťovňu + pre vlastnú potrebu doplniť kontakty na rodičov)

Smerom k vedúcim DTR je potrebné zabezpečiť :

- prehlásenie o poučení o BOZP
- vyhlásenie o aktuálnom zdravotnom stave – nie staršie ako jeden deň pred nástupom do tábora (nie je zákonom dané, ale doporučujeme)

Počas DTR vedieme jednotlivé záznamy:

- táborový denník (denné záznamy, denník služieb)
- denné (aktualizované) plány činnosti – zverejnené na všeobecne prístupnom mieste
- zdravotný denník
- peňažný denník, pokladničné potvrdenky k výdajom
- prehlásenie rodičov o zodpovednosti pri prevzatí dieťaťa počas trvania tábora
- vyhlásenie o aktuálnom zdravotnom stave všetkých osôb, ktoré navštívia tábor v jeho priebehu - môže byť súčasťou návštevnej knihy (nie je zákonom dané, ale doporučujeme)

Po ukončení tábora je potrebné vykonať celkové vyhodnotenie tábora v písomnom spracovaní, ktoré obsahuje :

- hodnotenie výchovnej činnosti, plnenie plánu, hodnotenie práce vedúcich, zdravotný stav účastníkov, spolupráca s prevádzkovateľom tábora, pripomienky a doporučenia pre ďalší rok (môže byť v táborovom denníku)
- finančné vyúčtovanie tábora (peňažný denník) doplnené o náležité doklady

1.5 Harmonogram príprav detského letného tábora

Ak hovoríme o harmonograme prípravy detského letného tábora, máme na mysli orientačné rozdelenie úloh na jednotlivé mesiace pre organizátora a hlavného vedúceho.

September

Úlohy pre organizátora:

- spracovanie plánu letnej činnosti (príloha B plánu práce CVC na školský rok)
- predpríprava projektov na táborovú činnosť (pokiaľ chceme žiadať dotácie, granty na organizáciu táborov v nasledujúcom roku)

Február

Úlohy pre organizátora:

- vydanie rozhodnutia organizátora o konaní tábora – počet, tábor, typ, miesto, termín, predpokladaný počet účastníkov, hlavní vedúci
- pokiaľ sú hlavní pedagogickí vedúci (ďalej HPV) externí pracovníci, uzatvorenie dohôd o vykonaní práce a dohôd o hmotnej zodpovednosti
- vydanie poverenia pre HPV - interných zamestnancov
- oboznámenie HPV so zákonmi a vyhláškami a vnútornými dokumentmi k organizácii táborov

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- predloženie návrhu organizátorovi tábora na personálne a organizačné zabezpečenie tábora a harmonogram prípravy tábora.

- príprava programu s oddielovými vedúcimi tábora a stanovenie základných pravidiel spolupráce, práva a povinnosti vedúcich a detí, táborový poriadok, denný režim atď. Rozdelenie úloh pre prípravu a vlastnú realizáciu tábora a odovzdanie plánov činnosti v tábore.

Organizátor spolu s HPV:

- prejednanie podmienky prenájmu a uzatvorenie zmluvy o prenájme a poskytovaných službách s majiteľmi objektov

Marec

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- vypracovanie návrhu rozpočtu tábora

Úlohy pre organizátor a HPV:

- prejedná návrh rozpočtu tábora

Úlohy pre organizátora:

- stanovenie účastníckeho poplatku na základe rozpočtu – cena poukazu
- príprava a namnoženie prihlášky dieťaťa do tábora a nástupného listu vyhlásenia
- zahájenie propagácie táborov medzi členmi záujmových útvarov, v školách, v miestnej tlači, na web stránkach a pod..

Apríl

Organizátor spolu s HPV:

- uzatvorenie dohody o poskytnutí zdravotnej starostlivosti s praktickým lekárom dostupným z miesta konania tábora
- prejednanie rozsahu stravovania s majiteľom objektu tak, aby zodpovedal hygienickým predpisom a veku detí: ak má tábor vlastný bazén, prejednávajú sa podmienky jeho využitia (Všetky jednania je vhodné uzatvárať písomnou formou, predíde sa neskorším nedorozumeniam!).

Úlohy pre organizátora:

- zaistenie vybavenia táborovej lekárničky

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- jednanie so sponzormi o materiálnom zabezpečení tábora

Máj

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- zoznámenie sa so stavom objektu a jeho areálom, najlepšie osobnou návštevou
- dohodnutie stravovania v stravovacích zariadeniach
- predjednať návštevy, vstupy do kultúrnych inštitúcií, bazénov,, služby, dohodnúť zľavy...
- pripraviť pokyny do tábora (zraz, návrat, vybavenie...) a ich postupná distribúcia prihláseným deťom (najneskôr do konca školského roku!)
- predložiť požiadavky na dopravu a materiálne zabezpečenie tábora (z inventáru)

Organizátor spolu s HPV:

- zabezpečiť písomné objednávky na stravovanie, vstupy, návštevy, služby ...

Úlohy pre organizátora:

- uskutočniť kontrolu inventáru pre činnosť v tábore, zaistiť jeho prípadnú opravu a doplnenie materiálu
- zaslať žiadosť o posúdenie zotavovacieho podujatia (tábora) regionálnemu úradu verejného zdravotníctva (najmenej 30 dní vopred)

Jún

Úlohy pre organizátora:

- preškoliť HPV a OV o hygienických požiadavkách na tábory a zoznámiť ich so zásadami bezpečnosti práce v tábore, so zásadami požiarnej ochrany a zásadami prvej pomoci
- uzatvoriť s externými pracovníkmi (okrem HPV) dohody o brigádnickej práci študenta príp. dohody o vykonaní práce a dohody o hmotnej zodpovednosti
- zabezpečiť pre všetkých vedúcich Nástupný list pracovníka tábora (vyhlásenie o bezinfekčnosti)

- zabezpečiť potrebnú táborovú dokumentáciu (táborové denníky, pokladničné denníky, zdravotné záznamy...)
- zaistiť dopravu detí
- odovzdať HPV zálohu na organizačné zabezpečenie tábora, poučiť ich o spôsobe vedenia pokladne
- pripraviť športový inventár a ďalšie pomôcky pre činnosť v tábore

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- nákup - zabezpečenie spotrebného materiálu pre činnosť v tábore
- zaistiť poistenie účastníkov tábora

Júl - august

Úlohy pre hlavného pedagogického vedúceho:

- kontrola všetkých potrebných dokladov pred odchodom do tábora
- po ukončení tábora spracovanie správy a odovzdanie všetkých dokladov organizátorovi na archivovanie
- v prípade úrazu, závažného ochorenia alebo inej udalosti zásadne ovplyvňujúcej chod tábora oznámi hlavný vedúci tábora túto skutočnosť organizátorovi
- uzatvorenie peňažného denníka, vyúčtovanie tábora, odovzdanie účtovných dokladov a prebytku finančnej hotovosti

Úlohy pre organizátora:

- priebežná kontrola činnosti DTR

September

Úlohy pre organizátora:

- spracovanie Záverečnej správy o letnej činnosti s odporučeniami pre prípravu tábora v ďalšom roku
- schválenie hospodárskej uzávierky
- zaistenie archivovania dokumentácie

1.6 Bezpečnosť a ochrana zdravia pri detskej táborovej rekreácii

Hygienické požiadavky na tábory, zásady bezpečnosti práce v tábore, zásady požiarnej ochrany a zásady prvej pomoci je potrebné dodržiavať v ustanovenom legislatívnom rámci i smerniciach vytvorených pre túto činnosť.

A/ Právne predpisy pri činnosti vykonávanej s deťmi :

- Občiansky zákonník
- **Zákon 335/2007 Z.z.** o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- **Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č.526/2007**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia
- Zákon o požiarnej ochrane a vyhlášky úradu bezpečnosti práce
- Zákonník práce a súvisiace právne predpisy
- Metodické pokyny MŠ SR pre školy a školské zariadenia
- Zákony upravujúce cestnú premávku a súvisiace právne predpisy

B / Počas prípravy, priebehu a vyhodnotenia detskej táborovej rekreácie sa všetci účastníci riadia a dodržiavajú:

- **Štatút detskej táborovej rekreácie**
- **Pracovný poriadok**

C/ Základné povinnosti hlavného pedagogického vedúceho:

Za plnenie povinností organizácie v oblasti BOZP zodpovedá vedúci organizácie a poverené osoby, t.j. táboroví vedúci.

- Pri realizácii programu tábora postupuje tak, že **predvída** možné nebezpečenstvá, miesto a pracovnú činnosť, ktorá môže zapríčiniť poranenie, úraz alebo požiar. Prijíma dodatočné opatrenia na ich predchádzanie. Program uspokojuje fyzickým schopnostiam detských účastníkov tábora a poveternostným podmienkam.

- Od oddielových vedúcich vyžaduje **sústavnú prítomnosť** pri detských účastníkoch tábora.
- Pri prvom stretnutí **poučí účastníkov** tábora o bezpečnostných zásadách. Poučenie opakuje pred zahájením náročných činností (presuny, pobyt v lese, presuny MHD, pobyt pri vode, ...). O poučení vyhotoví písomný záznam s uvedením termínu, obsahu a rozsahu školenia a jeho účastníkov. Plnoletí účastníci potvrdia poučenie vlastnoručným podpisom.
- **Poučí OV** o ich povinnostiach pre zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ich povinnosti dbať na dodržiavanie hygienických zásad v zverenej skupine detí.

C/ Podmienky dodržiavania bezpečného správania sa:

- **tábory, výlety a exkurzie** - kto môže byť účastníkom, poučenie o BOZP, povinnosti účastníkov, zákazy a príkazy, organizácia rozchodu (napr. v meste), samostatné príchody a odchody detí, vzdialenie sa z tábora, zablúdenie
- **interiéry** – pohyb na chodbách, po schodištiach, v miestnostiach a pod. Elektrické zariadenia – základy bezpečnosti pri používaní vypínačov, zástrčky, ...atď. Ostatné zariadenia – bezpečné používanie nábytku, nástrojov, pomôcok, okien, dverí, atď.
- **kúpanie sa a plávanie** - miesto, poučenie, plavci - neplavci, plavčík, člnkovanie, zakázané činnosti v bazéne
- **doprava, presuny**- dopravné prostriedky, označenie autobusov, počet sprievodcov, preprava cez vodné plochy, lanovky, kontrola fyzickej prítomnosti detí, základy bezpečnosti na cestách, najbezpečnejší spôsob presunu pešej skupiny, terčíky
- **šport a turistika** - pohyb v prírode, správanie sa v chránených prírodných oblastiach, zaťažovanie detí - tempo, nepriaznivé počasie, pravidlá pri športe

- **zakázané činnosti** - pri presunoch, v interiéri (chodby, schody, elektrické zariadenia, zakázané manipulácie, skákanie, behanie, postrčenie, bitky, fyzické poškodenie, chemické látky, ...atď.)
- **zostatkové nebezpečenstvá pri dodržiavaní všetkých povinností** - exteriér: autá, dážď, jamy, psychicky abnormálni ľudia.... interiér: mokrá podlaha, poškodená podlahová krytina, poškodené časti vnútorných zariadení, okien, dverí, vyčnievajúce klince... Elektrické zariadenia – poškodené krytie, izolácie, poškodené spotrebiče
- **školský úraz** - postup pri úrazoch = spísanie zápisu (aj malých, nezávažných úrazov) zahlasovanie úrazov
- **základy prvej pomoci** - poskytnutie poranenému prvej pomoci, zabezpečiť privolanie lekárskej služby prvej pomoci, lekárnička
- **hygiena** - osobná hygiena, prenosné choroby, stravovanie
- **postup pri požiari** - evakuácia osôb z objektu, informovanie organizátora, správanie sa pri požiari
- **iné situácie v tábore** - krádeže, zničenie vecí, fajčenie, alkohol (u detí i vedúcich), odmietanie jedál, druhá večera, pitný režim, narodeniny a meniny, frakcie (skupinkárstvo), nočná hra, rozcvičky, posledná noc, útek z tábora, návštevy rodičov...

2 Animačná činnosť v detskej táborovej rekreácii

V tejto kapitole sa budeme zaoberať animáciou, ktorá je vhodnou činnosťou pre detskú táborovú rekreáciu. Animačnou činnosťou sa zaoberá vo svojej publikácii aj Križanová (2005), kde definuje animáciu ako ideálny spôsob výchovy vo voľnom čase a pre voľný čas. Hlavným obsahom animácie podľa autorky je ČINNOSŤ, ktorá je rozdelená do šiestich okruhov:

- Tvorivé činnosti (výtvarné, literárne, divadelné, modelárske...),
- Poznávacie činnosti (putovania a pobyty, aktivity zamerané na rôzne oblasti života)
- Oddychové a sebapoznávacie činnosti
- Pohybové a športové činnosti
- Dobrodružné činnosti
- Spoločenské a zábavné činnosti

Bez ohľadu na to, aká činnosť tvorí hlavná náplň programu, **každá animácia musí obsahovať tri základné zložky : zážitok, hru a družnosť.**

2.1 Didaktika animácie

Didaktikou animácie sa zaoberá Križanová (2005) a ponúka takúto organizáciu :

- **Plánovanie animácie** - plán alebo rozvrh podujatí predstavuje zostavu animačných programov na určité časové obdobie – rok, štvrťrok, mesiac, týždeň, podľa miesta pôsobenia, ak berieme do úvahy internátny typ škôl neformálneho vzdelávania. V tejto zostave programov by mali byť zakotvené hlavné programy podujatia ako vrcholné body plánu činnosti, opakovania, zmeny, plánované obmeny, špeciálne programy (pre určité skupiny hostí, mimoriadne počty a pod., pauzy, a oddychové obdobia.

- **Scénar podujatia** je podrobný opis jedného podujatia podľa tejto schémy:
 1. **názov programu** - možno uviesť aj zameranie,
 2. **charakteristika** - kto je adresát programu, očakávané účinky programu (čiže pedagogický cieľ programu), stupeň voľnosti (pre verejnosť a pod.), či je program cyklický, alebo jednorázový,
 3. **adresát** – ideálny a predpokladaný počet účastníkov, zloženie návštevníkov (vek, sociálna skupina...),
 4. **čas** – potrebný na prípravu podujatia + čas trvania celého podujatia,
 5. **zaujímavosti** – upresnenie zvláštností podujatia (napríklad aktívna/pasívna účasť návštevníkov),
 6. **miesto** – konania podujatia, resp. dôvody výberu a požiadavky a úpravu miesta a priestoru.
 7. **informácie** – kedy, ako, koho informovať,
 8. **technické zabezpečenie** – potrebný materiál, vybavenie, personál, financie,
 9. **alternatívy** – príprava na zmeny spôsobené počasím, počtom účastníkov, prípadne inými činiteľmi,
 10. **chod bodov programu** – časová postupnosť činností a programu (dramaturgia, atmosféra, účinkujúci, konkrétne určené úlohy, zodpovednosť, právomoci...).
- **Kartotéka/ príručka animátora** – predstavuje zoznam inscenačných a realizačných pokynov a postupov, záznamy plánov, scenáre uskutočnených podujatí, námety činností a hier. Formou kartotéky či voľne ukladaných listov v zakladačoch sa uľahčuje plánovanie a tvorba novej zostavy programov a umožňuje tvorbu nových variácií a kombinácií podujatí.
- **Organizačné princípy animácie** – zorganizovať všetky súčasti a zložky jedného podujatia tak, aby sa úspešne uskutočnilo a nebolo pritom vidieť všetku

vynaloženú námahu, je náročná úloha. Plniť ju pomôže, ak rešpektuje a zužitkuje všetky **zložky dobrej organizácie**:

1. **Presný plán**
2. **Motivácia** spolupracovníkov – podnietiť širší okruh spolupracovníka je pre dosiahnutie cieľa veľmi dôležité
3. **Tímová práca** – znamená vyšší stupeň spolupráce a týka sa užšieho realizačného tímu:
 - **spoluvzorba plánov**
 - **presné a adresné rozdelenie úloh, zodpovedností a právomocí**
 - **100% pripravenosť všetkých členov tímu**
 - **spoločné riešenie konfliktov a mrzutostí**
 - **nevynášanie problémov mimo tímu**
4. **Spätná väzba** priebežné kritické vyhodnocovanie činností.

Uvedené organizačné princípy treba chápať ako všeobecne platné zásady – pri organizácii konkrétnych podujatí v jednotlivých oblastiach animácie ich, samozrejme, treba kombinovať s metodikami jednotlivých druhov činností.

- **Animatívna informácia** - v animácii je účelom poznať o programe pozvať možných účastníkov, pritiahnúť ich záujem. Dobre spracovaná informácia má animačné účinky . Aké sú základné **obsahy dobrej informácie**? Mala by priniesť čitateľné odpovede na päť otázok o programe:

1. **Čo sa koná?** – aký program, predmet, téma, druh podujatia (koncert, výstava, karneval, tvorivá dielňa..)
2. **Kde?** – miesto konania, resp. opis, ako sa dopravíme na toto miesto
3. **Kedy?** – dátum a čas, prípadne začiatok a ukončenie podujatia
4. **Koľko?** – výška vstupného, resp. počet účastníkov (ak je z nejakého dôvodu obmedzený- napríklad priestorovo),
5. **Ako?** – špeciálne požiadavky na oblečenie a vybavenie

Z formálnej stránky informácia má spĺňať z hľadiska vonkajšej úpravy štylovosť, pútavosť a čitateľnosť. Nosičom informácie môžu byť - osoby, médiá, alebo inštalačné formy.

2.2 Obsahová náplň animačných oblastí

Podľa Križanovej (2005) je obsahová náplň animačných činností rozdelená na :

A/ Animačná oblasť - TVORIVOSŤ

V publikácii *Ako sa stať tvorivým* Miron Zelina uvádza v usporiadanej zostave **zásady a metódy rozvíjania tvorivého videnia, vnímania sveta**. Pri príprave vlastného programu je dôležité v prvom rade vyberať aktivity a činnosti, ktoré zodpovedajú záujmom, potrebám a osobným danostiam zúčastnených. Pre pedagóga to znamená poznať trendy voľnočasových motivácií, psychologickú charakteristiku cieľových skupín i snahu dozvedieť sa o osobnosti a záujmoch zúčastnených.

V ponuke môžu byť :

- **výtvarné techniky** – maľba, kresba, grafika, koláže, mozaiky, maľba na hodváb, na sklo, linorez, drevorez, batikovanie...
- **práca s materiálom** – modelovanie, modelárstvo, práca s drevom, kovom, papierom, kožou, tvorba šperkov z rôznych materiálov, dekorácie, kostými, ručné práce
- **práca s technikou** – foto, video, audio, noviny,...
- **inscenačné formy** – výstavy, happeningy, recitácie poézie i prózy, bábkové divadlo, tieňové divadlo, iné typy dramatizácie, talkshow

Výber závisí od možností – materiálnych, technických a priestorových – a personálneho zabezpečenia činností.

B/ Animačná oblasť - POZNÁVANIE

Pri výbere tých najvhodnejších postupov, prostriedkov a obsahov pre voľnočasové poznávanie pomôže, ak si uvedomíme voľnočasové potreby. Pri zjednodušení môžeme vyčleniť **dva základné typy programov** :

- program **Krajina a ľudia** – široké poznávanie krajín a ľudí a ich životného štýlu – festival filmov o cestovaní, výstavy fotografií, dni družobných miest...
- program **Objavovanie** – „objavné cesty“ do najrôznejších oblastí života v určitom regióne (kultúra, umenie, história, flóra, fauna, veda a technika, ...) - cieľom je nácvik vnímania zaujímavých detailov v okolí, tréning zmysluplného získavania dojmov z okolia

Rozdelenie aktivít :

- **v interiéri** (vnútorných priestoroch, budovách)
 - prednášky, koncerty, večery poézie, divadlo hudby, talkshow, pódiové diskusie, premietanie filmov, diapozitívov a pod.
 - kvízové večery s primeranými úlohami, diskusné večery, koncerty na želanie, rozhovory s miestnymi osobnosťami, kurzy všetkých druhov (varenia miestnych špecialít, základov jazyka, tancov...)

- **v exteriéri**
 - návštevy architektonických či technických pamiatok, múzeí, výstav, pamätníkov, a to samostatne alebo so sprievodcom

Interiér (múzeá, galérie...) sú vďačným priestorom pre rôzne objavné hry „Hľadanie stôp“. V uličkách mesta, historického centra možno hľadať poklad a pod.

C/ Animačná oblasť - ODDYCH - SEBAPOZNÁVANIE

V záujme tohto voľnočasového „učebného cieľa“ je potrebné pri plánovaní denného programu uvedomele vytvárať akési „ostrovčky pokoja“ a „oázy

oddychu“ vkladáním oddychových a sebazpůsobovacích aktivit. Příkladem oddychových a sebazpůsobovacích aktivit mohou být:

- **jogové cvičenia** (pred raňajkami)
- **počúvanie ľahkej klasickej hudby** (jemne zneje a počúva sa pri odpočívadlách v záhrade, na terase a pod...)
- **možnosti samostatných tvorivých činností** (maľovanie podľa hudby alebo v plenéri – „nálady a farby krajiny“...)
- **nenáročné prechádzky**, ktorých cieľom nie je zdolať určitú trasu, ale cestou pozorovať zaujímavé detaily
- **debatné krúžky** alebo **posedenia v malom spoločenstve** – pri grile, krbe, táboráku, na terase, v altánku...
- **pozorovanie hviezd, člnkovanie pri mesačnom svite**
- **prednesy poézie, gitarová hudba, pozorovanie obrazov** a pod.

Cieľom týchto aktivit je predovšetkým zážitok ticha, romantiky, porozumenia, a zážitok zo situácií. Pre všetky tieto aktivity platí, že účastníci podujatia ich vykonávajú v pohode a pokojne.

D/ Animačná oblasť - POHYB a ŠPORT

Pohyb a šport chápeme v animácii ako zdroj zotavenia, hry, družnosti.

Animačné programy sa pohybujú v krajnostiach:

- **liečbou pohybom a športom** – upevnenie zdravia, musia tu platiť zásady
 1. možnosť voľby – ponuka pre všetky vekové a výkonnostné kategórie
 2. dobrovoľnosť
 3. odborný dohľad a vedenie – tréningový program
- **Pohybom pre radosť** – hravé voľnočasové správanie sa:
 1. zmena, zábava, zotavenie

2. radosť z pohybu
3. radosť z hry
4. zážitok z ocenenia, úspechu
5. radosť z kontaktu

Pohybové a športové aktivity:

- **športy** – gymnastika, aerobik, džudo, tai-či, squash, turistika, horolezectvo, jazda na koni...
- **pohybové hry** – loptové hry, štafetové hry, preťahovanie lanom....
- **rozptýlenie** – biliard, stolný futbal, šachy,
- **športy vo vode** (pri predpoklade existencie prírodnej vodnej plochy, bazéna) – plávanie, škola plávania, potápanie, vodné lyžovanie, rybárčenie
- **hry vo vode** – vodné pólo, hádzanie žabiek, člnkovanie a pod...

Pestovanie fyzickej kondície a v súvislosti s ňou starostlivosť o zdravie, by animácia pohyb a šport mala mať na zreteli hlavný cieľ vo fyzickej aktivite objavovať zdroj príjemných zážitkov a pocitov.

E/ Animačná oblasť - DOBRODRUŽSTVO

Táto animačná oblasť sa viaže na činnosti pohybové, športové, tvorivé poznávacie i sebazoznávacie. Dobrodružný rozmer im dáva skutočnosť, že **obsahujú:**

- **zmenu**
- **výzvu**
- **romantiku návratu k prírode**

Ako pripomína Jan Neuman v publikácii Dobrodružné hry a cvičení v přírodě, dobrodružstvo je veľmi intímny a subjektívny pocit. V tomto zmysle je vhodné zaobchádzať aj s námetmi na **obsahovú náplň dobrodružných programov:**

- **jedlá v prírode** – piknik, barbecue, špeciality pripravené pri táborovom ohni, samostatná príprava jedla

- **nocovanie pod holým nebom** – bivakovanie v lese, na lúke....
- **dobrodružné športy** – horolezectvo, skalolezectvo...
- **nočné putovania**
- **putovania v extrémnych podmienkach** – splavovanie...
- **odhaľovanie** – opustené dediny, ruiny hradov...

F/ Animačná oblasť - SPOLOČNOSŤ A ZÁBAVA

V nemeckej odbornej literatúre sa animačná oblasť Spoločnosť a Zábava označuje aj termínom „družnosť“, čo je vyjadrenie hlavného smerovania činností v tejto oblasti.

Do ponuky spoločenských a zábavných podujatí by sa mali zaradiť:

- **pevné body ponuky** – privítací a rozlúčkový večierok, tanečný večierok, koktail – party, piknik ich účelom je bližšie spoznanie sa navzájom
- **príležitostné podujatia** – miestne, regionálne, celonárodné či celoštátne sviatky a slávnosti, narodeniny a pod...
- **neformálna družnosť** – zoznamovacie, kontaktné spoločenské hry, zmena zasadacieho poriadku, organizované stretnutia hostí s rovnakými záujmami, kartové turnaje ...

Každé podujatie si vyžaduje prípravu z hľadiska obsahu i organizácie činností. Je potrebné zohľadniť predovšetkým potreby a záujmy, ako aj vekové a sociálne zloženie účastníkov programu. Je veľmi dôležité zostavenie kvalitného prípravného a realizačného tímu.

Pri **zostavovaní programu** je potrebné **dodržiavať dôležité zásady**:

1. Dramaturgická príprava a **zostavenie** podrobného obsahového a technického **scenáru**.
2. Výber a zostava **bodov programu** musí mať **oddychový charakter**, ale

musí súčasne plniť výchovné ciele : vytvárať priestor pre kontakt, komunikáciu a zážitok.

3. **Body** programu **musia mať vnútornú logiku**, byť zábavné a vtipné a časovo nepresahovať 15 minút.
4. Časti programu, ktoré si vyžadujú **zvýšenú pozornosť**, zaraďujeme **do prvej časti** programu hry a súťaže do druhej časti.

Námety pre obsahovú náplň:

- **interiér** – hry, hádanky, kvízový večer, karneval, privítací večierok, country bál, národný večer...
- **exteriér** – piknik, táborák, cirkus, olympiády, festivaly, slávnosti...

Dobre komponované spoločenské a zábavné programy vytvárajú príležitosti na to, aby sa ľudia spolu nielen stretli, prežívali svoje pocity a zážitky, ale aj nachádzali podnety na bohatší citový život.

3 Námety a aktivity na táborové hry

3.1 Zoznamovacie aktivity

Špagát

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: 5 - 10 minút

Materiál: špagát

Realizácia:

Všetci účastníci sa postavia na špagát a oznámi sa im ich úloha - zmeniť poradie na špagáte tak, aby stáli v abecednom poradí krstných mien. Na špagáte musia štát celý čas aspoň jednou nohou. Keď si účastníci menia miesta, navzájom si hovoria svoje mená a pomáhajú si, aby nikto "nespadol" zo špagátu. Na záver všetci povedia svoje mená, aby sa skontrolovalo správne postavenie na špagáte podľa abecedy. Iný spôsob: Postaviť sa na špagát podľa čísla topánok, dátumov narodenia.

Čo nás spája

Hráči: minimálne 5

Dĺžka trvania hry: 5 minút

Realizácia:

Hru začína jeden hráč, stojaci vo vzdialenosti 5 - 6 metrov od skupiny ostatných účastníkov hry. Hovorí: „Po mojej **pravej** ruke hľadám toho, kto má rád čokoládu.“ (alebo iný výrok tohoto typu). Zo skupiny vyrazia spravidla viacerí hráči, ale len jeden sa dotkne pravej ruky „vzývateľa“ ako prvý a ostane ju držať. Ostatní sa vrátia späť do skupiny. Hráč opäť hovorí: „Po mojej **ľavej** ruke hľadám toho, kto má rád !“ Situácia sa opakuje. V hre pokračuje výrokom, ten hráč, ktorý mal rád čokoládu a po ňom ten, ktorý mal rád. Hra sa dostane do štádia, keď sa všetci hráči držia za ruky, len poslední dvaja majú ešte voľné ruky. Ich úlohou je nájsť jednu spoločnú vec, na ktorú majú rovnaký názor tak, aby sa kruh uzavrel.

Iný spôsob:

Hráči stoja v kruhu a na koho „sedí“ výrok - urobí krok vpred do kruhu. Všetci vidia, čo ich spája. Potom sa zase vrátia do kruhu.

Meno s pohybom

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: 5 minút

Realizácia:

Hráči stoja v kruhu. Vedúci hry povie svoje meno a spraví pri tom nejaký pohyb (napr. poškriabe sa za uchom, tleskne, vyskočí a pod.). Hráč vedľa vedúceho zopakuje meno a pohyb vedúceho hry a pridá svoju časť. Hra pokračuje dookola kruhu. Všetci majú zopakovať mená dvoch predchádzajúcich hráčov.

Voľné miesto

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: 5 minút

Materiál: stoličky (taký počet stoličiek ako je počet hráčov)

Realizácia:

Zmyslom hry je upevniť si znalosť mien a zabaviť sa! Hráči sedia v kruhu. Jedna stolička je voľná. Hráč vpravo od voľného miesta povie „Volám na voľnú stoličku Annu. Nech príde ako chorá srnka.“ Keď hráč prejde krokom, ako mu to bolo prikázané, hovorí hráč napravo od ďalšieho voľného miesta. Príklady krokov: rokenrolom, valčíkom, akokeby tancoval tango, černošský rituálny tanec, unavená stonožka, brušná tanečnica a pod.

Hádzanie lopty

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: max. 5 min.

Materiál: lopta

Úloha: zapamätať si mená účastníkov

Realizácia:

Hráči stoja v kruhu. Hádzu si loptu a hovoria mená podľa pokynov vedúceho hry.

Variácie hry:

- každý hráč povie svoje meno skôr ako hodí loptu,
- hráč hovorí meno toho, komu hádže,
- hráč povie meno toho, komu má hodiť loptu ten, ktorému ju práve hádže (napr. Jana hádže Petrovi, ale hovorí: „Tomáš," tzn. Peter hodí loptu Tomášovi, ale ešte predtým povie meno ďalšieho hráča, ktorému bude hádzať loptu Tomáš).

Duch tábora

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: max. 15 min.

Materiál: predmet, ktorý predstavuje ducha (symbol, totem, a pod.) tábora

Úloha: zapamätať si mená účastníkov.

Realizácia:

Hráči stoja v kruhu. Prvý hráč začína vetou, ktorá sa stále opakuje: „VOLÁM SA PETER A TOTO JE DUCH TÁBORA.“ Podá „vec“ ďalšiemu. Ten pokračuje: „TOTO JE DUCH TÁBORA A VIEM TO PRETO, LEBO MI TO POVEDAL PETER.JA SA VOLÁM TOMÁŠ.“ Každý ďalší hráč vyhlási, že TOTO je duch TÁBORA a vie to preto, lebo ho dostal od Tomáša, ten od Petra atď.

Písmená mena

Hráči: počet nerozhoduje

Dĺžka trvania hry: 10 minút

Materiál: papiere, fixky

Realizácia:

Hráči dostanú papier a fixku. Ich úlohou je vymyslieť na jednotlivé písmená svojho mena charakteristické vlastnosti a znaky, napríklad: „Volám sa Eva: E ako energická, V ako veselá a A ako atypická,“ (Môže vysvetliť). Po predstavení sa

jednotlivé papiere nalepia na stenu, aby si účastníci mohli pripomenúť aj neskôr niektoré mená a vlastnosti.

3.2 Lov na líšku

Táto hra je veľmi obľúbená hlavne na turistických pobytových táboroch (stanový alebo chatový), pretože je orientovaná výlučne na exteriér.

Potrebujeme k nej kriedu a rôzny prírodný materiál, z ktorého vieme zostaviť jednoduché značky na určenie smeru - kamienky, paličky, kúsky kôry a podobne.

Cieľ hry: cvičiť orientáciu v teréne, rýchlosť, postreh a fyzickú zdatnosť

Postup hry:

Dve líšky utekajú pred psami, pričom zanechávajú stopy a psy sa ich snažia vyslieďiť. Je dobré, ak túto hru hráme až vtedy, keď sme dôkladne spoznali okolie tábora a vieme sa v ňom bez problémov orientovať. Vyžrebujeme spomedzi detí dvoch členov, ktorí budú predstavovať líšky. Líšky sa vydajú na cestu, pričom za sebou zanechávajú viditeľné stopy. Môžu to byť rôzne značky poskladané z kamienkov, konárikov, šípky na zemi, alebo na stromoch. Samozrejme, líšky sa svojich prenasledovateľov snažia zmiast' aj falošnými stopami, aby získali čas, tie však vždy musia končiť zreteľne nakresleným krížom, ktorý je znamením, že sa psy musia vrátiť späť k poslednej značke a hľadať inde. Každú zmenu smeru ukazujú šípky.

Zhruba po 15 až 20 minútach sa po stopách líšok pustia psy a snažia sa ich čo najrýchlejšie dolapiť. Úlohou líšok je sa vrátiť na štart. Ak ich psy chytiť skôr, ako sa im to podarí, vyhrávajú.

Ak psy líšky nechytia, vyhrávajú líšky. Pri šikovnosti a dobrej orientácii líšok v teréne môže táto hra trvať veľmi dlho a s obľubou sa jej zúčastňujú aj deti vyšších vekových kategórií...

Vzhľadom k charakteru turistických pobytových táborov môžeme realizovať aj rôzne (podotýkame u detí veľmi obľúbené) nočné hry. Určite budú patriť medzi najintenzívnejšie zážitky, na ktoré budú radi spomínať. K týmto hrám patrí i naša variácia nočného hľadania pokladu.

3.3 Nočné hľadanie pokladu

K hre sú potrebné baterky na svietenie - jedna pre každé družstvo.

Cieľ hry : podľa inštrukcií nájsť poklad

Hra si vyžaduje vedúcich, ktorí sú ochotní prebdiť svoj zaslúžený čas odpočinku. Musia totiž vopred pripraviť plán a inštrukcie pre každé družstvo. Ani jeden plán však nevedie priamo k pokladu. Obsahuje iba návod, prípadne úlohu, ktorú je potrebné splniť, aby sa dané družstvo dostalo na určité stanovište (charakter úloh závisí od vekových osobitostí zúčastnených hráčov). Na každom stanovišti sa nachádza inštrukcia ako nájsť ďalšie stanovište. Inštrukcie záležia od tvorivej invencie vedúcich a neuvádzame ich hlavne kvôli tomu, aby sme oddialili ich efekt vyhorenia.

Táto hra sa nám veľmi osvedčila a vrelo ju odporúčame všetkým vedúcim, pretože deti sú pri nej neustále nanovo motivované, keďže každé družstvo dostáva iné a neustále nové inštrukcie a úlohy a tým pádom hľadá poklad inými cestami. Až posledná inštrukcia je pre všetky deti rovnaká a vedie k vytúženému pokladu.

3.4 Zbieranie značiek

Terénna hra pre skupinu, vekovo neohraničená.

Pomôcky: 56 x nakreslené značky, 56 x slovný výklad ku značkám, základné značky sa môžu opakovať 2 x menej dôležité len 1 x.

Postup:

Na výlete, či vychádzke si vyhlíadneme terén. Vhodný je zarastený lesnatý, prechádzajúci do lúky. Na tomto teréne poukryvame lístočky tak, aby boli na ploche najmenej 100x100 metrov. Tým sú prípravy skončené. Vyhlásia sa pravidlá hry: súťažia zmiešané družstvá, musia dodržať stanovený časový limit. Družstvá počas 15 minút hľadajú a zbierajú na vymedzenom území lístočky. Potom sa stiahnu späť na stanovište a tu si nájdené lístočky každé družstvo zostavuje do dvojíc tak, aby vedľa topografickej značky ležal jej slovný výklad. Aj táto časť trvá 15 minút. A nasleduje posledná časť - výmenná burza, ktorá sa môže časovo predĺžiť. Počas nej si hráči navzájom vymieňajú tie lístočky, ktoré pre nich majú malú cenu, pretože je to buď osamelá značka, ktorá nemá slovný výklad, alebo naopak slovný výklad, ku ktorému by hráči potrebovali značku. Všetci majú od začiatku hry hodnotovú tabuľku:

- osamelá značka alebo osamelý slovný výklad 1 bod
- dvojica / značka + jej slovný výklad / 4 body

Kto je šikovný, môže na tejto burze získať veľa bodov.

Obmena pre viac, či šikovnejších: pripraviť 100 lístkov - 50 značiek, 50 výkladov. Tieto potom poschovávame na väčšom území a hľadanie predĺžime na pol hodiny. Pri štyroch družstvách sa každá značka vyskytuje 4x. Tentoraz je aj kurzový lístok odlišný:

4 rovnaké dvojice 30 bodov

3 rovnaké dvojice 20 bodov

2 rovnaké dvojice 12 bodov

1 dvojica 4 body

osamelá značka, výklad 1 bod

3.5 Strážni anjeli

Celotáborová hra, vekovo neohraničená.

Ciel': podporovať prosociálnosť a empatiu v kolektíve

Pomôcky: papieroví anjeli

Vedúci napíšu meno každého účastníka tábora (aj vedúcich). Na zoznamovacom večierku si každý vylosuje jedného anjela, na ktorom má meno zverenca, o ktorého sa musí počas celého tábora anonymne starať (nesmie sa prezradiť). Na konci tábora si každý zverenec tipuje svojho anjela. Vyjadruje sa k svojmu strážnemu anjelovi, či sa o neho naozaj dobre staral, či ho obdaroval, či mu pomáhal... Najstarostlivejší anjel dostane odmenu.

3.6 Stredovek

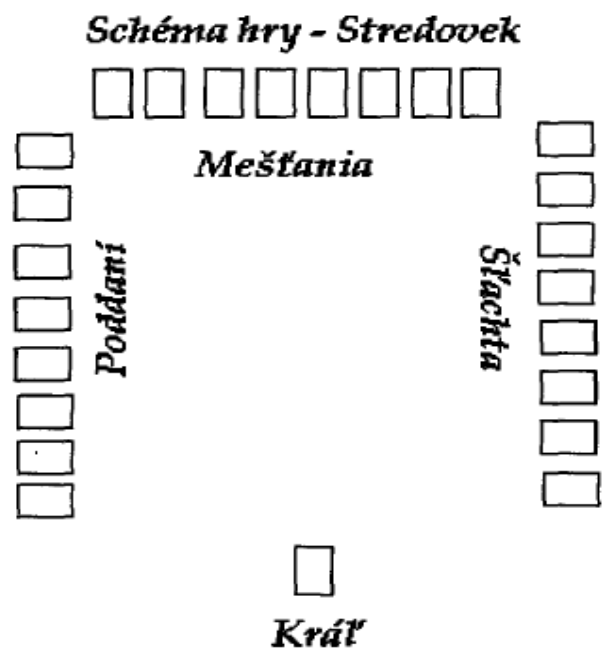
Terénna hra pre skupinu, vekovo neohraničená.

Pomôcky: značky na postoj podľa počtu hráčov, lopta

Na vyhladnutom teréne (lúka, ihrisko) uložíme značky pre postoj podľa schémy. Počet značiek sa uloží podľa počtu hráčov a rozdelia sa na tri skupiny a vyžrebuje sa jeden kráľ.

Pravidlá hry:

Kráľ môže hádzať loptu každému, ale poddaný môže hodiť len mešťanovi, mešťan šľachte alebo poddanému a šľachta mešťanom a poddaným. Prví traja šľachtici môžu hádzať aj kráľovi. Lopta sa hádže a ten kto ju nechytí, tak musí za ňou bežať a za ten čas sa všetci snažia presunúť na hierarchicky vyššiu pozíciu poddaný na mešťana, mešťan na šľachtu a šľachta na kráľa, ak sa uvoľní jeho miesto, pričom hierarchia platí aj v rámci každej skupiny. Ak vedúci zahlási (zakričí, zapíska) „revolúcia“, úlohou hráčov je dobehnúť do cieľa (vzdialený strom, tabuľa, vedúci),

dotknúť sa a bežať naspäť, na čo najvýhodnejšie miesto ,t.j. všetci majú možnosť presunúť sa na kráľa, šľachtu atď.

3.7 Novinová show

Tvorivá dramatika, pre mladšie deti.

Pomôcky: novinové papiere, nožnice, lepiace pásky

Deti sa premenia na usilovné mravce a rozostavia sa okolo novín. Pomocou lepiacej pásky a novinového papiera zhotovia obrovský novinový koberec.

A začína príbeh:

Mravce sa zobudili do nového dňa, keď ráno začal pofukovať jemný vánok - každé dieťa uchyťí časť veľkého koberca a jemne s ním začnú vlniť. Vánok zosilňuje na vetrík, vetrík na vetrisko a nakoniec je z toho uragán - deti podľa intenzity vetra hýbu tým novinovým kobercom. Postupne začína pršať a mravčeky sa schovávajú pod novinový koberec. Vedúci im jemne klopkajú na papier - zvuk sa podobá naozajstnému dažďu. Zrazu prestalo pršať a vedúci postupne začnú volať po jednom mravčekovi - deti po mene.

Prvý vyjde mravček Jožko, druhý mravček Lenka, ...Potom všetky mravce vyjdú na zelenú lúku a oddychujú, opaľujú sa, ...Tak sa mravce vybrali ďalej a došli až k moru, vezmú novinový papier, a pomocou neho robia jemné vlnky, vlny, vlniská. Opäť začalo pršať a mravce sa skryjú pod koberec. Keď prestalo pršať ich cesta pokračuje ďalej a dôjdu do krajiny ZIMY. V krajine je veľa snehu, mravce trhajú koberec, robia z neho snehové gule a začne veľká guľovačka. Po veľkej guľovačke deti dôjdu na smetisko a zhrnú potrhaný papier na veľkú kopu, potom blúdia v kope smetia. Z kúskov papiera si robia cestičky, chodbičky a labyrinty, po ktorých neskôr chodia. Mravce sa cez tieto chodničky dostanú na lúku strašidiel a tie si deti vyrobia sami. Napr. v prírode nájdú drievka, poprilepujú kúsok papiera a vytvoria si strašidlo, bosorku, ... Nakoniec sa urobí prehliadka strašidiel, niektoré dvojice si

môžu pripraviť dialógy, scény, ... Spomienkou na túto aktivitu je výstavka strašidiel.

3.8 Múzeum voskových figurín

Táborová hra pre skupinu, vekovo neohraničená. Môže prebiehať vo vnútorných i vonkajších priestoroch.

Pomôcky: kartičky s menami osobností z rôznych štátov, rôzne oblečenie a rekvizity, vhodné na prezlečenie účastníkov. Celá hra je rozdelená do dvoch častí - prípravná časť a samotné múzeum.

V prípravnej časti sa deti rozdelia do skupín s rovnakým počtom detí. Každá skupina dostane do ruky súbor kartičiek, na ktorých sú napísané slávne osobnosti (politici, spisovatelia, hudobníci, športovci z jednej krajiny). Ich úlohou je rozdeliť si spomedzi seba osobnosti tak, aby sa každý z nich premenil na vybranú osobnosť (výzorom), pričom jeden zo skupiny bude sprievodca. Keď sú deti pripravené, navštívia ich vedúci s ostatnými deťmi.

Úlohou sprievodcu je predať lístky návštevníkom a ukázať im voskové figuríny múzea. Pričom záleží na kreativite detí, ako bude prehliadka prebiehať.

Príklad:

Vybrala som 4 krajiny a ku každej krajine som uviedla ako príklad dve slávne osobnosti.

Slovensko: Ľudovít Štúr, Martina Moravcová

Česko: Karel Gott, Aneta Langerová

Rusko: Vladimír Iljič Lenin, Vladimír Putin

Anglicko: Wiliam Shakespeare, kráľovná Alžbeta

Múzeum voskových figurín je možné obmieňať v rôznych alternatívach podľa priestorových možností zariadenia, alebo vzhľadom na počasie.

OBMENA:

Deti sa rozdelia do 4 skupín. Každá z nich si vyžrebuje jeden z uvedených štátov (napr. Francúzsko, Taliansko, Nemecko, USA). Počas celej hry budú príslušníkmi tohto štátu. Na začiatku hry sa deťom povie, že v Londýne sa ruší múzeum voskových figurín a každý štát si má odnieť svoje osobnosti do vlastného múzea, ktoré si musí vopred pripraviť v pridelenom priestore, území.

Každá skupina dostane materiál (farby, výkresy, farebné papiere ...) a majú cca 2 hod. na prípravu svojho múzea. V múzeu musí byť vlajka štátu, ktorého je múzeum, otváracie hodiny a sprievodca. Medzitým, čo si deti pripravujú svoje múzeá, vedúci porozkladá kartičky s menami osobností, akože voskových figurín, do ohraničeného priestoru (80 kartičiek). Ak už majú deti hotové múzeum môžu si začať chodiť po svoje figuríny. Vždy si odnášajú po jednej kartičke. Háčik je v tom, že kartičky sú pomiešané, a tak deti musia vedieť, ktorá osobnosť je ich národnosť. Tu vznikajú aj konflikty, ak si dve skupiny myslia, že určitá osobnosť patrí im.

Musia sa presvedčiť koho je ktorá osobnosť. Po rozdelení si kartičiek prichádza ďalšia úloha a tou je napísať niečo o konkrétnej osobnosti, aspoň či bol spisovateľ, fyzik, herec, maliarVybrať si v skupine sprievodcu a pozvať vedúcich na prehliadku múzea. Za každú dobre pridelenú figurínu získavajú 2 body a za určenie profesie taktiež 2 body ak náhodou majú figurínu iného štátu strhávajú sa im 2 body. Na záver sa hodnotí aj vystupovanie sprievodcu a celková úprava múzea.

Francúzsko

Viktor Hugo - spisovateľ

Alexander Dumas - spisovateľ

Alain Delon - herec

Maurice Ravel - skladateľ

Jacques Chirac - politik

Paul Cézanne - maliar

Gérard Depardieu - herec

Jean Gabin - herec
Blaise Pascal- fyzik
Louis de Funés - herec
Auguste Rodin - sochár
Antoine de Saint - Exupéry - spisovateľ
Jean Paul Belmondo - herec
Charles de Gaulte - politik
Francois Mitterand - politik
Georges Bizet - skladateľ
Edith Piaf - speváčka
Louis Pasteur - vedec, lekár
Anatole France - spisovateľ
André Ampère - matematik, fyzik
Taliansko
Giuseppe Garibaldi – politik, revolucionár
Antonio Vivaldi - skladateľ
Alberto Tomba - tenista
Alessandro Volta - fyzik
Ornela Muti - herečka
Alberto Moravia - spisovateľ
Raffaello Santi - maliar
Giuseppe Verdi - skladateľ
Terence Hill - herec
Krištof Kolumbus - moreplavec
Sophia Loren - herečka
Gina Lollobrigida - herečka
Nicolo Paganini - husľový virtuóz a skladateľ

Luciano Pavarotti - spevák
Franco Nero - herec
Eros Ramazzotti - spevák
Galileo Galilei - fyzik, astronóm
Frederico Fellini - režisér
Benito Musollini - politik
Paolo Villaggio - herec

USA

Louisa Veronica Ciccone - speváčka, herečka
Frank Sinatra - spevák
Alexander Graham Bell - fyzik (telefón)
Demi Moore - herečka
Ernest Hemingway - spisovateľ
Brad Pitt - herec
Abraham Lincoln - politik
George Washington - politik
Steve McQueen - herec
Charles Bronson - herec
Robin Cook - spisovateľ
Elvis Aaron Presley - spevák
Louis Armstrong - spevák
Mel Gibson - herec
Jack London - spisovateľ
Marilyn Monroe - herečka
Clint Eastwood - herec
Andy Warhol - maliar
Dustin Hoffman - herec

Thomas Alva Edison - vedec (žiarovka)

Nemecko

Bertold Brecht - spisovateľ

Helmut Kohl - politik

Marlene Dietrich - herečka

Albrecht Dürer - maliar, grafik

Friedrich Schiller - spisovateľ

Thomas Mann - spisovateľ

Boris Becker - tenista

Johann Wolfgang Goethe - spisovateľ

Steffi Graf - tenistka

Klaus Kinkel - politik

Klaus Kinski - herec

Johann Sebastian Bach - skladateľ

Wilhelm Conrad Röntgen - fyzik

Richard Wagner - skladateľ

Thomas Gottschalk - herec

Ludwig van Beethoven - skladateľ

Albert Einstein - fyzik

May Karl - spisovateľ

Adolf Hitler - politik

Friedrich Engels - filozof

3.9 Prírodovedné hry

Ciel': Poznať čo najviac druhov kvetov, živočíchov žijúcich vo vode, na suchu. ihličnatých stromov, ovocia, zeleniny..., a upozorniť deti na rozmanitosť a bohatosť druhov v prírode a oboznámiť ich so základným najjednoduchším delením.

Názov: VESELÁ KOČKA

Účastníci: 7 až 15 rokov

Dĺžka trvania hry: 10 - 15 minút

Pomôcky: kocky pre rôzne vekové skupiny

Motivácia: Rozhovor o prírode a jej bohatom druhovom zastúpení. Oboznámenie detí s funkciou kocky, ktorá preverí ich vedomosti.

Návod: Deti hru hrajú pri stole, pri väčšom počte detí sa hra hrá v kruhu na zemi. Dieťa hodí kocku a podľa symbolu, ktorý sa na kocke objaví, povie druh zeleniny, ovocia, kvetu, živočícha, hmyzu a podobne. Deti sa nesmú opakovať. Pri hádzaní kockou sa deti striedajú. Po hode kockou odpovedajú samé, alebo hru spestríme tým, že dieťa určí, kto bude po jeho hode odpovedať. Ak hráč neodpovie do určitého limitu, z hry vypadáva. Obtiažnosť kocky volíme podľa veku detí, postupujeme od kocky jednoduchšej k náročnejšie. Medzi deťmi môžeme určiť zapisovateľa, ktorý bude značiť, koľko už z ktorého symbolu ovládame druhov.

Ciel': Osvojiť si pojem adaptácia živočíchov v prírode. Každý živočích je prispôsobený určitému spôsobu života, prostrediu v ktorom žije, spôsobu lovu a pod. Napr. dateľ má pevný zobák, na vyťahovanie hmyzu zo stromov, mačkovité šelmy majú prispôsobené labky na tichý lov s ostrými pazúrami na uchopenie koristi, kačky majú plávacie blany na plávanie a pod. To isté môžeme pozorovať aj u rastlín - sfarbenie na prilákanie hmyzu, koreňový systém. Zároveň deťom môžeme vysvetliť aj systém potravinového reťazca. Jav, ktorý sa môže zdať deťom krutý, je v prírode prirodzený boj o potravu a prežitie. V prírode je to zariadené tak múdro, že silnejší

loví slabšieho a zároveň sa stáva potravou ešte silnejšieho. Prirodzeného nepriateľa nemajú len dravce, šelmy (orol, rys, človek, medveď). Predátori lovením určitých zvierat sa zároveň starajú o to, aby sa tieto nepremnožili. Pochopenie pojmu predátor - korisť.

Aktivita: KOCÚR A MYŠKA (Tichý lov)

Účastníci: 7 – 11 rokov, 15 detí

Dĺžka trvania hry: 30 - 45 minút

Pomôcky: šatka na zaviazanie očí

Motivácia: Pomocnými otázkami navádzame deti, aby rozprávali ako mačka loví myši. (Má mäkké labky, pohybuje sa potichu, aby o nej korisť nevedela.) Deti napodobnia, ako sa mačka pohybuje pri love. Najprv znehybnie a potom sa pomaličky približuje ku koristi, ktorú nakoniec uloví skokom.

Návod: Deti si posadajú do kruhu. Vedúci vyberie jedno dieťa, ktoré bude v strede kruhu a zaviaže mu oči, aby používalo len sluch. Deti upozorní na to, aby boli ticho. Určí prstom dvoch kocúrov, ktorí sa budú potichúčky približovať k myške. Ak myška kocúra počuje ukáže prstom presne smerom na kocúra. Znamená to, že myška ho počula a ušla. Kocúr uzná svoju porážku a zaradí sa späť na svoje miesto. Ak sa kocúr priblíži až k myške a dotkne sa jej - ulovil ju. Deti sa postupne vystriedajú v úlohe myšky aj kocúra. Hru môžeme spestriť tým, že v priestore kruhu kocúr musí prekonať nejakú prekážku, alebo sa musí k myške priblížiť po štyroch.

3.10 Slepá mapa

Úvodná hra v tábore. Hráme ju 2. deň dopoludnia po oboznámení sa s prostredím a blízkym okolím tábora. Je zameraná na lepšiu orientáciu detí v priestore LT.

Pravidlá hry:

Na nástenke visí slepá mapa okolia tábora rozdelená na toľko častí, koľko je v tábore skupín. Na začiatku hry si každá z nich vylosuje jednu časť slepej mapy a obkreslí si ju. Podľa tohto slepého náčrtu prejde určený terén a zakreslí doň všetky potrebné objekty (budovy, stromy, cestičky, ihriská ...). Svoj náčrt prekreslí na pôvodný obrýs slepej mapy na nástenke. Vedúci ho prideli inej skupine, ktorá sa vráti do terénu a sleduje, ktoré z pôvodne určených objektov sú zakreslené na náčrte a ktoré nám chýbajú. Každý prehliadnutý objekt znamená trestný bod. Skupina, ktorá dostane najmenej trestných bodov, vyhráva súťaž a získava prvé body do celotáborovej hry.

Počet účastníkov: 40

Prostredie: členitý terén v okolí tábora, miestnosť.

Dĺžka trvania hry: 90 minút

Pomôcky : slepá mapa okolia tábora, predkreslené náčrty častí slepej mapy (podľa počtu súťažiacich skupín)

Poznámka : Vedúci vymenuje na začiatku hry všetky druhy objektov, ktoré je potrebné zakresliť do mapy a podrobne popíše terén, v ktorom sa budú táborníci pohybovať.

3.11 Čarovný koberec

Na zem sa porozhadzujú papiere A4 pokreslené vzormi, ktoré predstavujú čarovné koberce. Je ich o 1 menej ako účastníkov hry. Deti počas hudby chodia okolo nich a po jej prerušení sa snažia obsadiť každý jeden koberec, aby mohli letieť do rozprávky. Kto nemá papierik, vypadne a jeden koberček sa odstráni. Sporné prípady sa riešia tak, že ak dvaja skočili na jeden koberček a každý tvrdí, že tam bol prvý, tak vypadnú obaja a s nimi i dva koberčeky. Deti to vedie k tomu, že sa k sebe správajú čestnejšie a uznajú si, že skočili na papier druhý.

3.12 Parketový SCRABBLE

Parketový SCRABBLE je hra pre vhodná niekoľko skupín detí - napr. pre celý tábor - hodí sa do interiéru (*telocvičňa*) a jej priebeh, ktorý je závislý (*okrem* iných faktorov od množstva písmeniiek vhodné sú polystyrénové – nástenkové).

Dĺžka trvania hry: 35 minút

Priebeh hry - v strede miestnosti je kôpka / min. 100 ks / písmeniiek a v rohoch sú situované napr. 4 družstvá detí. Na povel začnú štafetári štafetovým spôsobom zásobovať skladačov jednotlivými písmenkami, ktorí z nich scrabblovým spôsobom vytvárajú slová. To, ktoré dieťa má úlohu štafetaára, či skladača určí vopred kapitán družstva. Aj v parketovej verzii tejto známej hry sa slová na seba musia napájať, križovať a platné sú všetky spisovné slová v rôznych pádoch okrem vlastných mien, skratiek a pod. Slová sa tvoria zľava doprava a zhora dole a všetky vzniknuté slová musia mať zmysel. Do písmen možno pridať aj dĺžne a mäkkene, žolíky nahrádzajúce akékoľvek písmeno (odporúčame rozdeliť družstvám už pred začiatkom hry).

Ukončenie hry - hra sa končí na dohodnuté znamenie a je vhodné súťažiacich na blížiaci sa záver vopred upozorniť. Rozhodcovia, ktorí v priebehu hry dozerali na zdarný priebeh štafety, teraz udelia body za vzniknuté slová (*je* možné písmená obodovať podľa klasického scrabble), odrátajú trestné body za nepoužité písmená a určia poradie družstiev. Autori Parketového scrabble Ivan Cepek a Peter Kanuk.

3.13 Detský jarmok

Možnosť využitia: V rámci programu prímestského tábora ako podujatie na rozlúčku s letom.

Vek detí : neobmedzený

Dĺžka trvania hry : 2 hodiny

Počet účastníkov: 50 a viac

Prostredie : záhrada, ihrisko

Pomôcky : označenie stanovišť, balóny, výkresy, fixy, výrobky detí, sladkosti, propagačný materiál, lopty, loptičky, karimatka, švihadlá, kolky, golf..

Pravidlá hry : Ak sa hry zúčastňujú deti z tábora podieľajú sa na príprave stanovišť, prípadne každé pripraví cenu do stánku. V záhrade, lesoparku sú pripravené netradičné súťaže, úlohy, ktoré deti po otvorení jarmoku budú plniť. Za splnenú úlohu dostanú žetón - dolár . Každé stanovište má vedúceho, ktorý dohliada na splnenie úlohy. Po ukončení súťaží si môžu v stánku vymeniť žetón za sladkosť, cenu.

Návrh jednotlivých stanovišť:

Korytnačka - Lezenie štvornožky s miskou vody na chrbte po karimatke. Kto nevyleje vodu dostáva žetón.

Chaplin - Súťažiaci dostane loptu medzi kolená a na hlavu improvizovaný cylinder, košík a paličku do ruky. Na pokyn musí prejsť určitú trasu tak, aby mu nevypadla lopta a nespadol cylinder.

Minigolf - Triaťanie loptičkou do golfovej jamky.

Slalom - Beh s loptičkou na tenisovej rakete okolo kolkov.

Skákaná - Preskoky na švihadle. Obtiažnosť určí vedúci podľa veku.

Slon - Posúvanie lopty nosom do cieľa.

Košíková - Hod loptičkou do bazéna, kotlíka (3 hody). V stánku budú vystavené veci, ktoré sa dajú kúpiť za žetóny, aj so zverejneným cenníkom, prípadne prevedieme dražbu získaných cien od sponzorov.

Úlohy sa dajú neustále obmieňať, dopĺňať podľa fantázie a materiálu. K uvedenému jarmoku je potrebné vytvoriť aj atmosféru, výzdobu stanovišť, ozvučenie a pod.

3.14 RINGO

Medzi skautmi sa začal nový vírus s názvom ringo. Táto hra sa stala obľúbenou činnosťou v táboroch, víkendových akciách či väčších skautských stretnutiach. Každý hráč ringa vám povie jeho výhody, človek sa nenabehá, vyskúša si svoju šikovnosť a hlavne sa poriadne zabaví. Možno vás prekvapí, že ringo je hráč cestujúci na zaoceánskych parníkoch.

Ringo hráme na obdĺžnikovom ihrisku s rozmerom od 6 x 12 m do 9 x 18 m podľa počtu a veku hráčov. V strede je sieť (na spôsob volejbalu). Hrať môžu proti sebe jednotlivci, dvojice aj trojice. Pri viacčlenných mužstvách sa hrá s dvoma gumenými krúžkami, jednotlivci proti sebe hrajú s jedným krúžkom. Cieľom hry je hodiť krúžok cez sieť(na súperovu zem). Body sa získavajú za každú chybu bez ohľadu na to, kto podával (neexistujú straty), zápas sa hrá do 15 bodov s tým, že k víťazstvu stačí rozdiel jedného bodu. Ak nejaká strana získa 8 bodov, menia sa strany.

Hra začína podaním z ľubovoľného miesta na zadnej čiare, obe družstvá podávajú naraz na dohodnutý povel. Pri páde krúžku na zem do ihriska súpera, či pri dopade súperom podaného krúžku mimo ihriska získava družstvo bod. Krúžok smie hráč chytať len jednou rukou. Tou rukou, ktorou hráč krúžok chytil, ho musí aj prehodiť, dotyk druhou rukou ani telom nie je povolený. Spoluhráči sa navzájom nemôžu nahrávať. Pri hádzaní musí hráč aspoň jednou nohou na zemi a smie spraviť jeden krok. Pri chytaní krúžku v behu sa tolerujú kroky nutné k zastaveniu. Krúžok musí byť hádzaný ako disk, let nesmie byť zvislý a krúžok nesmie robiť „kotrmelce“. Ak pri hre jeden krúžok spadne, dohrá sa bez prerušenia aj s druhým krúžkom a potom sa pripočítajú príslušné body. Hráči sa pri podaní striedajú. Pri hre jednotlivcov nasleduje zmena podania, ak je súčet bodov deliteľný tromi, to

znamená že hráč má 3 podania. Pri hre dvojíc a trojíc sa podanie mení, keď je súčet bodov deliteľný 5-timi alebo o jeden vyšší.

Obmena ringa - skúste pri ringu použiť namiesto krúžku lietajúci tanier. Zistíte, že ide o zaujímavú obmenu hry, no veľkosť ihriska by sa mala asi zväčšiť.

3.15 Poznávanie národných kultúrnych pamiatok

Hra je pre vekovú skupinu: 10 až 15 rokov

Tábor sa nachádza v lokalite severovýchodného Slovenska. V rámci celotáborovej hry uskutočníme exkurziu do kráľovského starobylého mesta Bardejov. Pred akciou účastníkom vypíšeme úlohy, ktoré majú splniť a zistiť údaje o objekte.

Príklad:

1. Ktoré mesto sme dnes navštívili a ako sa volá kostol, v ktorom sme boli?
(Bardejov, farský kostol sv.Egídia)
2. Aký svetový unikát sa nachádza v kostole? (11 gotických oltárov)
3. Koľko kaplniek sa nachádza v tomto kostole? (4 kaplnky)
4. Koľko je kamenných a koľko drevených schodov, ktoré vedú na vežu?
(106 kamenných a 76 drevených)
5. Akú výšku má hlavný oltár v kostole? (17 m)
6. Aká je výška a dĺžka kostola? (výška: 24m, šírka: 43m)

Ďalšie úlohy možno zadať podľa daností a charakteru objektu. Každý účastník po exkurzii odovzdá na lístočku svoje odpovede, vedúci ich vyhodnotí, udelí body a do táborovej hry pribudne obrázok farského kostola sv. Egídia, na mape zaznačíme lokalitu, ktorú sme navštívili.

3.16 Gazdovský dvor

Ciel': podporiť aktivitu, zaangažovanosť a pocit spolupatričnosti pomocou zábavnej formy komunikácie

Vek hráčov: od 5 rokov

Počet hráčov: neobmedzený

Dĺžka trvania hry: 5 -10 min

Pomôcky: kartičky s menami alebo obrázkami rôznych zvierat, šatky, žrebovací klobúk

Postup:

Každý hráč si vylosuje z klobúka jedno zvieracie meno alebo obrázok (alebo vedúci každému pošepká jedno z troch až štyroch mien rôznych zvierat). Napr. ak chceme mať tri skupiny, môžeme zvoliť „ovce“, „kohútov“ a „žaby“, a vždy niekoľkým hráčom pošepkáme meno toho istého zvierat'a. Hráči sa rozptýlia v priestore a každý si zaviaže oči (alebo zatvorí).

Cieľom hry je nájsť všetkých členov špeciálnej zvieracej skupiny a chytiť sa s nimi za ruky. Jediný dovolený spôsob komunikácie sú zvieracie zvuky.

Obmeny:

Z tejto hry môžeme vytvoriť veľa variácií podľa druhov zvierat, z ktorých niektoré sú hlučné, iné tiché, niektoré vydávajú ľahko identifikovateľný zvuk, u iných je to problematické. Úlohu sťažíme tak, že každá skupina musí napokon pozostávať napr. z dvoch oviec, dvoch kohútov, a dvoch žiab. Počty volíme samozrejme podľa celkového počtu účastníkov tak, aby skupiny boli vyvážené. Potom dáme skupine úlohu, aby našla spiaceho gazdu alebo zaspateľného psíka. Gazdu i psa predstavujú statickí hráči, ktorí vydávajú len slabé zvuky.

3.17 Šašo - JAŠO

Zábavná pohybová aktivita - vhodná aj na tábor. Z priestoru štartu vyštartujú 3 súťažiaci oblečení vo vreci k méte, vzdialenej asi 10 m, métou môže byť gymnastická obruč, v ktorej je vrecúško s céčkami a odev šaša.

Každý zo súťažiacich má svoju métu, rýchlo si oblečie šašovský" odev, vyberie céčka a spojí ich do retiazky, ktorú ukáže vedúcemu hry, potom retiazku rozoberie a samostatné céčka vráti späť do vrecúška v obruči, vyzlečie si šašovský odev navlečie na seba vrece a beží späť do priestoru štartu - do cieľa. Víťazí ten súťažiaci, ktorý skôr splní zadanú úlohu a je v cieľi prvý. Hru môžeme obmeniť o ďalšie varianty - iný odev, alebo bez tejto časti úlohy.

3.18 Tanečná horúčka

Možnosť využitia naučených tancov: na spoločenských tanečných podujatiach:

Detský ples, Juniáles a i.

Vek : neobmedzený

Dĺžka trvania hry:: celkovo 7 hodín pre jednotlivca podľa záujmu

Počet účastníkov: v priemere na každú hodinu 15 účastníkov

Miestnosť : veľká klubovňa

Dĺžka nácviku : na 1 tanec, jedna hodina

Časový harmonogram postupu pri nácviku tancov:

13,00-14,00 hod.: **Rytmická a pohybová príprava pre deti**

Vnímanie hudby a rytmu, orientácia v priestore /rad, dvojrad, diagonála, kruh, polkruh/, rytmicko-pohybové riekanky napr.:

1. Tlieskajme, plieskajme, tlieskajme, šlapajme.

Tlieskajme, plieskajme, zadupajme.

Ruky si podajme, kolesá prejdime.

Tlieskajme, plieskajme, zadupajme.

2. Ide vláčik ši-ši-ši,

odvezie nás k Mariši.

Potom cez tri tunele, od Mariši k Etele.

Potom zase k Mariši, ide vláčik ši-ši-ši.

(v pomalom tempe -osobný vlak, v rýchlom- rýchlik)

14,00-15,00 hod. Valčík (štandardný tanec, nácvik tanca)

3/4 takt -základný pohyb vo valčíku je otáčavý, po obvode kruhu

Chlapci raz – nášľap cez pätu vpred PN

dva - točenie vpravo, nášľap cez špičku

tri - prísun k LN dotočiť, nášľap cez špičku, na konci doby znížiť

štyri - LN späť, točiť, nášľap cez špičku, so znížením až na pätu

Dievčenské a chlapčenské kroky sú rovnaké. Dievča začína ľavou nohou vzad cez špičku a chlapci pravou nohou vpred cez pätu.

15,00-16,00 hod. Samba –LATINO

4/4 takt, pri nácviku všetkých latinských tancov je nášľap cez bruško chodidla na celé chodidlá

Chlapci základný krok, počítanie

raz - dva, tri raz – pravá noha (PN) vpred cez bruško chodidla na celé

dva, tri - na mieste prešľap LN, PN

dva - LN vzad cez bruško chodidla na celé

dva, tri na mieste prešľap PN, LN

16,00-17,00 hod. Ča - ča - LATINO

4/4 takt základný krok je rovnaký pre chlapcov a dievčatá.

Tancuje sa zrkadlovo.

Chlapci raz - PN nášl'ap stranou (bočne)

dva - LN krok vpred, PN zostáva na mieste

tri - prenesieme váhu tela na PN

ča - LN mierne stranou

ča - PN prísun k LN

Pri nácviku počítame raz-dva- tri-ča,ča.

17,00-18,00 hod. **JIVE (džajf) - LATINO**

4/4 takt

Dievča tancuje zrkadlovo, začína PN vzad a chlapci LN vzad.

Chl.	Raz	- LN mierne vzad za PN	/pre/
	Dva	- prenesieme váhu na PN	/šlap/
	Tri	- LN stranou	/krok/
	A	- PN prísun k LN	/sun/
	Štyri	- LN stranou	/krok/
	Päť	- PN stranou	/krok/
	A	- LN prísun k PN	/ sun/
	Šesť	- PN stranou	/krok/

Doporučenie: Na spoločenské tance si možno pozvať trénera z klubu spoločenských tancov.

Záver

„Cieľom politiky v oblasti voľného času je vytvárať a zlepšovať legislatívne, ekonomické a personálne podmienky na hodnotné využívanie voľného času detí a mládeže, zabezpečiť rovnakú dostupnosť kultúrnych a výchovných zariadení, klubov, športových objektov a areálov zdravia pre deti z miest a dedín. Legislatívne umožniť školám, školským a mimoškolským zariadeniam i mimovládny organizáciám, aby prostriedky získané z prenájmov priestorov a budov mohli vo väčšej miere využiť na organizovanie voľného času detí a mládeže.“

Cieľom publikácie bolo ponúknuť námety pre činnosti pedagógov voľného času, ktoré by im pomohli „siahnúť“ pri príprave do osvedčených aktivít pri každodennej práci. Preštudovanie ponúkanej publikácie možno doplní celkový prehľad čitateľa o danej problematike, vyplní prázdne alebo nejasné miesta, podnieti čitateľa k štúdiu ďalšej literatúry alebo publikovaniu svojich skúseností.

V tejto časti sa chcem poďakovať za cenné prínosy pracovníkom Centier voľného času Mikádo v Košiciach, Gelnici, Košice okolie, Rožňava, Spišská Nová Ves, ktorí overili aktivity vo svojej táborovej činnosti.

autorky

Literatúra

1. BEDNAŘÍK, A. a kol.: Životné zručnosti a ako ich rozvíjať *Príručka pre pracovníkov s deťmi a mladými ľuďmi*, Bratislava: Nadácia pre deti Slovenska 2004. ISBN:80-969209-5-2
2. FINGER, C. – GAYLER, B.: Animation im Urlaub. Studie für Planer und Praktiker. 2. Auflage. Starnberg: Studienkreis für Tourismus, 1990.
3. HOFBAUER, B.: Děti, mládež, volný čas. Praha: Portál, 2004.
4. JUVENTA: Správa o stave realizácie štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži SR v rokoch 1990 až 2000 - 2 časť /online/. cit. 2005-03-04.
5. KRATOCHVÍLOVÁ, E.: Voľný čas a pedagogika voľného času. *Vychovávateľ*, 47, Bratislava 2002, č.5, s.2-4.
6. KRIŽANOVÁ, D. : Teória a metodika animačných činností., Bratislava: SPN, 2005.
7. NEUMAN, J.- ĐOUBALÍK, P.: Dobrodružné hry a cvičení v přírodě. Praha: Portál, 1998.
8. OPACHOWSKI, H.W. Methoden der Animation – Praxisbeispiele. Bad Heilbrunn/Obb.: Klinkhardt, 1981.
9. PÁVKOVÁ, J. et.al: Pedagogika voľného času. Praha: Portál , 1999. ISBN: 80-7178-569-5
10. PIKE, G. – SELBY, D.: Globální výchova. Praha: Grada, 1994. ISBN: 80-85623-98-6
11. Sobihardová L. : Prázdniny s tajomstvom, IUVENTA, Bratislava 1996
12. Turek, I.: Inovácie v didaktike. Bratislava: MPC, 2005.
13. VÁŽANSKÝ , M. – SMÉKAL, V.: Základy pedagogiky voľného času. Brno: Paido, 1995.
14. VINCEJOVÁ, E.: Tvorivosť v práci vychovávateľa ŠKD. - 1. – Prešov 2006 : Metodicko-pedagogické centrum ISBN 80-8045-413-2 (brož.)

- Názov** : Ako vo voľnom čase? 2. časť
(Námety pre pedagógov na aktivizáciu detí vo voľnom čase a v detskej táborovej rekreácii)
- Autor** : PaedDr. Eva Vincejová, Mgr. Tatjana Volková
- Recenzent** : PhDr. Kvetoslava Komanická
- Jazyková úprava** : PaedDr. Emília Lapčáková
- Vydavateľ** : Metodicko-pedagogické centrum Bratislava,
alokované pracovisko Prešov
- Za vydanie zodpovedá** : PaedDr. Ivan Pavlov, PhD., riaditeľ MPC AP Prešov
- Tlač** : Rokus s.r.o., Sabinovská 55, Prešov
- Náklad** : 300 ks
- Rok vydania** : 2008

ISBN 978-80-8045-522-4

Nepredajné!

Určené pre vzdelávacie potreby pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení SR.